«Όλα τα υπέροχα πράγματα»

Έχουμε συνηθίσει τη νέα τάξη κυπριακών θεατρικών πραγμάτων, όπου το θέατρο υπάρχει παντού και πάντα, σε μεγάλη πληθώρα παραγωγών, με μικρή διάρκεια ζωής, με λίγους, μέχρι του ενός, συντελεστές, με επιλογές κειμένων που απαντούν σε προσωπικές συναισθηματικές και ιδεολογικές (με την ευρεία έννοια) ατζέντες των δημιουργών. Ως θεατής νιώθω ιδιαίτερα άνετα σ' αυτή την κατάσταση είναι σαν να ζω κάτω από έναστρο ουρανό, όπου διαφόρων μεγεθών ουράνια σώματα, διάττοντες αστέρες και άγνωστα ιπτάμενα αντικείμενα, σχηματίζουν μια ενδιαφέρουσα κινούμενη εικόνα. Οι απαντήσεις των ανθρώπων του θεάτρου στη συνθηματική πια ερώτηση «Πού είσαι τώρα;» με το «τώρα» υπογραμμισμένο, τους τοποθετούν σε συνεχώς αναδιαμορφωμένο ουράνιο χάρτη... για ένα σύντομο διάστημα. Μετά πρέπει να ξαναρωτήσουμε....

Οι συντελεστές της παράστασης «Όλα τα υπέροχα πράγματα» έκαναν αρκετές μετακινήσεις στον θεατρικό χάρτη τον τελευταίο καιρό. Τώρα, παρουσιάζουν τη δουλειά τους στο Υφαντουργείο. Η Μαρίνα Βρόντη σκηνοθετεί και η Χριστίνα Κωνσταντίνου ερμηνεύει το έργο των Duncan MacMillan και Jonny Donahoe σε παραγωγή της Θεατρικής Ομάδας Persona. Το «Every Brilliant Thing» είναι ένα έργο ζωντανό με πολλές σημασίες της λέξης. Δημιουργημένο από έναν συγγραφέα (Duncan MacMillan) κι έναν περφόρμερ (Jonny Donahoe) το 2013, το έργο ποτέ δεν προοριζόταν για μια «ακίνητη» ύπαρξη στο χαρτί, αλλά για μια άμεση παρουσίαση, μια ζωντανή εκτέλεση.

Έχει δύο κύρια στοιχεία που εξασφαλίζουν τη ζωντάνια και τη σκηνική κινητικότητά του. Πρώτον, ένα μεγάλο μέρος του κειμένου έχει τη μορφή... λίστας, που, αν τη δούμε ως είδος γραπτού λόγου, προϋποθέτει συνεχές συμπλήρωμα, συνεχή αυξητική κίνηση. Είναι σταδιακά αυξανόμενος κατάλογος μικρών και μεγάλων υπέροχων πραγμάτων, που καταγράφονται από το κεντρικό πρόσωπο του έργου κατά τη διάρκεια της ζωής του και συνεπώς αντανακλά τη ζωή του, από τις παιδικές λαχτάρες μέχρι τις ώριμες αγάπες. Η «λίστα» προορίζεται για την ανάκληση των φωτεινών στοιχείων της ζωής, για τη θωράκιση της ψυχικής υγείας, για την καταπολέμηση του σκοταδιού του ψυχικού αρνητισμού και η επαναλαμβανόμενη ανάγνωσή της, για να έχει ισχύ, πρέπει να γίνεται από πολλούς, πρέπει, δηλαδή, το κοινό να βοηθήσει, να λάβει μέρος στην τελετουργία, να διαβάσει με τις σκόρπιες φωνές από το ακροατήριο τα προτεινόμενα υπέροχα, να συστρατευτεί με τον βασικό σκοπό του έργου. Δεύτερον, είναι μονόλογος, που όμως απαιτεί την εμπλοκή άλλων χαρακτήρων, οι οποίοι, σύμφωνα με τη μορφοποιό ιδέα των δημιουργών του έργου, πρέπει να «αντλούνται» από το κοινό. Οι θεατές καλούνται να αναλάβουν ρόλους που προκύπτουν κατά τη διάρκεια της αφήγησης και με λίγες ατάκες ή και κινήσεις να συμπληρώσουν τη μονοπαράσταση, έτσι ώστε αυτή να πάρει τη μορφή φιλικής πολυφωνίας.

Στην προσαρμογή της Χριστίνας Κωνσταντίνου του μεταφρασμένου από τη Μαρία Κωσταντίνου κειμένου των MacMillan και Donahoe, το κεντρικό πρόσωπο του έργου από αγόρι γίνεται κορίτσι. Τηρουμένων των αναλογιών, όλο το κείμενο γίνεται γυναικείο. Κι επειδή το κύριο θέμα είναι η χρόνια κατάθλιψη της μητέρας, που οδηγεί στην αυτοκτονία της και ο μετέπειτα φόβος της επανάληψης της πορείας της μητέρας στη ζωή της κόρης (όπως έγινε στο διασκευασμένο κείμενο), η παράσταση αποκτά μια καινούργια λογική, ένα ενισχυμένο μοτίβο του φόβου της κληρονόμησης από τη μητέρα του συνδυασμού νοοτροπίας και μοίρας που φοβίζει πολλές κόρες.

Ο μεγάλος, ανοιχτός χώρος του Υφαντουργείου δεν είναι με την κλασική έννοια θεατρικός κι αυτό βοηθά τη σκηνοθέτιδα Μαρίνα Βρόντη στην αναθεώρηση συνηθισμένων θεατρικών συμβάσεων. Ο φωτισμός της Σεσίλιας Τσελεπίδη δεν έχει σκοπό να αποκόψει τον χώρο της δράσης από το γενικό περιβάλλον της αίθουσας. Το ολιγάριθμο κοινό (λίγο παραπάνω από είκοσι ήμασταν;) δεν μεταφέρεται στο θέατρο, αντιθέτως, το θέατρο μεταφέρεται στη δική μας πραγματικότητα. Η Χριστίνα Κωνσταντίνου δεν κρύβει την ταυτότητά της πίσω από την ταυτότητα του ρόλου της, αλλά και οι θεατές, κάτοικοι του μικρού μας θεατρικού χωριού, διατηρούν «τον εαυτό τους», ακόμα κι όταν αναλαμβάνουν τους στιγμιαίους ρόλους στην παράσταση, πράγμα που δημιουργεί επιπρόσθετο εφέ ομαδικού δεσίματος.

Το παιχνίδι με τα πολύχρωμα χαρτάκια στα οποία διασπάται η λίστα με τα υπέροχα πράγματα, κρατά τους θεατές σε κατάσταση ελαφρώς αγχωμένης εγρήγορσης. Η Χριστίνα Κωνσταντίνου δεν παίζει τις ηλικίες της ηρωίδας της, δεν παριστάνει πρώτα το μικρό παιδί και μετά την ώριμη γυναίκα, η μορφή που δημιουργεί, είναι στρατευμένη με το μέρος του φωτός. Το ποδήλατο, η κορδέλα στα μαλλιά, η προσωπική συγκίνηση της ηθοποιού, απλά η χαρά της να παίζει, γίνονται αποτελεσματικά ερμηνευτικά εργαλεία.

Όσοι έχουν δει από κοντά το φοβερό πρόσωπο της κατάθλιψης να αντικαθιστά τα πρόσωπα των οικείων τους, όσοι έχουν αισθανθεί μέσα τους το ψυχικό «the winter is coming», ξέρουν ότι τα βελάκια των χαρούμενων αναμνήσεων ή στιγμιαίων ανταποκρίσεων στην αντικειμενική ομορφιά του κόσμου, συχνά σπάνε στο κρύο μέταλλο της ψυχικής κατατονίας. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι δεν πρέπει να τα ρίχνουμε.